Minister Kultury
i Dziedzictwa Narodowego

Marta Cienkowska

BM-WP.057.6.2026
Warszawa, 16 marca 2026 r.

Pani
Małgorzata Kidawa-Błońska
Marszałek Senatu
Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowna Pani Marszałek,

odpowiadając na oświadczenie złożone przez senator Ewę Kaliszuk podczas 52. posiedzenia Senatu RP 19 lutego br. dotyczące wsparcia rynku książki i czytelnictwa, uprzejmie proszę o przyjęcie poniższych informacji.

Ad 1 i 2.

W kwestiach dotyczących stawki VAT na książki informuję, że polityka podatkowa kraju znajduje się w całości w zakresie kompetencji Ministra Finansów. Częściowo wątek wpływu ewentualnego obniżenia stawki VAT na ceny książek w wymiarze analitycznym podjął raport o stanie polskiego rynku książki „Jeszcze książka nie zginęła?" Polskiej Sieci Ekonomii przygotowany na zlecenie Instytutu Książki, którego autorzy wskazują, że samo obniżenie stawki VAT, bez wprowadzenia dodatkowych regulacji, nie przyniesie oczekiwanych korzyści dla czytelników i czytelniczek, i prawdopodobnie nie obniży cen książek dla konsumentów. Warto też zwrócić uwagę, że już stawka 5% jest stawką obniżoną do drugiego najniższego możliwego poziomu. Jest niższa nie tylko od podstawowej stawki podatku od towarów i usług (23%), ale i stawki obniżonej dotyczącej m.in. usług związanych z kulturą (8%). Dyrektywa Rady (UE) 2022/5421 zmieniająca dyrektywę VAT w zakresie stawek podatku od wartości dodanej, która przewiduje m.in. możliwość stosowania przez państwa członkowskie stawki obniżonej VAT niższej niż stawka minimalna 5% oraz zwolnienia z prawem do odliczenia VAT naliczonego (efektywnie stawka 0%) wobec określonych towarów i usług uznawanych za zaspokajające podstawowe potrzeby człowieka (w tym określone przedmioty kultury – książki, gazety i czasopisma) weszła w życie 6 kwietnia 2023 r. Należy zauważyć, że Polska była zaangażowana w budowanie międzynarodowej koalicji na rzecz dołączenia książek do tej listy. Resort kultury czynił starania, aby priorytetowo potraktować sprawę włączenia zerowej stawki VAT na książki i czasopisma do polskiego systemu podatkowego, decyzja w tym zakresie musi jednak zostać podjęta w kontekście całościowej sytuacji budżetu państwa i jako taka należy do kompetencji MF.

Ad 3.

W 2025 roku przeprowadzone zostały na zlecenie Instytutu Książki badania na temat sytuacji dochodowej autorów literatury w Polsce, których wyniki opublikowano w raporcie „Kondycja zawodowa i warunki pracy osób tworzących książki w Polsce" autorstwa Mariusza Dzięglewskiego. Jest on dostępny on-line pod adresem: https://www.instytutksiazki.pl/wp-content/uploads/2025/11/raport-kondycja-zawodowa-i-warunki-pracy-osob-tworzacych-ksiazki-w-polsce.pdf.

Informacja dotycząca zasad przetwarzania danych osobowych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz praw osób, których dane są przetwarzane została zamieszczona na stronie www.gov.pl/kultura/bip w zakładce Polityka przetwarzania danych osobowych.

Identyfikator dokumentu: 2411846.10627240.10115752

+48 22 42 10 100
esp@kultura.gov.pl
www.gov.pl/kultura

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego
ul. Krakowskie Przedmieście 15
00-071 Warszawa

Ad 4.

Już teraz funkcjonują pozapodatkowe instrumenty wsparcia rynku książki i twórców, realizowane przez MKiDN oraz instytucje podległe, spośród których poniżej wymienione zostały te najistotniejsze.

W pierwszej kolejności należy przywołać corocznie przyznawane stypendia z budżetu Ministra KiDN. Stypendia twórcze oraz stypendia z zakresu upowszechniania kultury przyznawane są osobom fizycznym, zajmującym się twórczością artystyczną, upowszechnianiem kultury i opieką nad zabytkami, na realizację określonego przedsięwzięcia, w ramach Konkursów o stypendia z budżetu Ministra KiDN w dziesięciu dziedzinach. Jedną z nich jest literatura, w której stypendia przyznawane są na stworzenie oryginalnych dzieł o wartościowej pod względem literackim formie wyrazu, o wysokich kompetencjach kulturalnych i znaczącej samoświadomości twórczej oraz znajomości tradycji, pozbawione schematyzmu, o znaczących walorach edukacyjnych i społecznych, rozwijające dorobek humanistyki współczesnej z następujących dziedzin: z prozy, poezji, dramatu, biografistyki, reportaży, publicystyki kulturalnej, przekładów z literatur obcych, dzieł z szeroko pojętej humanistyki. Szczegółowe informacje, w tym przykłady zrealizowanych projektów stypendialnych, dostępne są na stronie internetowej MKiDN pod adresem: https://www.gov.pl/web/kultura/stypendia-z-budzetu.

Innym narzędziem wsparcia są Programy Ministra, wśród których również wyróżniony został program skierowany bezpośrednio do rynku książki, tj. Literatura. Zasadniczym celem programu jest dofinansowanie wartościowych premier wydawniczych, ze szczególnym uwzględnieniem napisanej po polsku oraz przetłumaczonej na język polski literatury współczesnej. Program ma pomagać zarówno w wydawaniu beletrystyki i poezji, jak i publikacji eseistycznych, problemowych, reportażowych, dramaturgicznych, komiksowych, diarystycznych czy epistolarnych. Program nie określa grupy odbiorczej, mogą być w jego ramach dofinansowane książki przeznaczone dla czytelników w każdym wieku i o dowolnym poziomie kompetencji czytelniczych. Szczególnie cenne dla programu są publikacje przygotowane z ponadprzeciętną dbałością o proces redakcyjny i stawiające na wysoki poziom edytorski. Bardzo ważna dla programu jest także dostępność dofinansowanych publikacji, którą należy wiążąco zadeklarować, opisując model dystrybucji (w tym dystrybucji online) i działania promocyjne, które planuje wydawca. W programie na rok 2026 budżet wyniósł 4 000 000 zł, a w jego ramach przyznano 132 dofinansowania.

Należy wspomnieć też o trzech pozostałych Programach Ministra, których celem jest różnorodnie rozumiane wsparcie rynku książki i twórców. Są to programy: Czasopisma, Promocja czytelnictwa i Partnerstwo dla książki. Program Czasopisma służy dofinansowaniu czasopism kulturalnych o istotnym znaczeniu społecznym. Jego celem nadrzędnym jest udostępnienie czytelnikom wartościowych publikacji autorskich, profesjonalnie opracowanych edytorsko, wpisanych w unikalny, cyklicznie i konsekwentnie realizowany profil programowy. Program ma wspierać jakość pracy redakcyjnej - pozwolić na budowanie partnerskich relacji pomiędzy autorami i zespołami redakcyjnymi, umożliwiać procesy wydawnicze wymagające perspektywicznego planowania. Ma zachęcać do budowania relacji z czytelnikami oraz do poszukiwania nowych odbiorców. Pamiętając, że aktywnie działające czasopismo pełni rolę kulturotwórczą, chcielibyśmy, aby dofinansowywane projekty wyróżniały się odpowiedzialnością za jakość prowadzonej za ich pośrednictwem debaty. Program pozwala wzmocnić głos środowisk, których pespektywę estetyczną czy społeczną dane czasopismo dostrzega/reprezentuje, ale jego zadaniem jest równocześnie tworzenie warunków do społecznego dialogu, przeciwdziałanie gettoizacji oraz instrumentalizacji kultury. Zależy nam także, by dofinansowane czasopisma dbały o środowisko pracy - zapewniały równość kobiet i mężczyzn, respektowały wrażliwość i potrzeby grup defaworyzowanych. W 2026 r. budżet programu wyniósł 10 000 000 zł, przyznanych zostało 98 dofinansowań.

Zasadniczym celem Programu Partnerstwo dla książki jest wsparcie finansowe wydarzeń kulturalnych (np. spotkań autorskich, czytań, wystąpień, dyskusji) i warsztatów organizowanych w księgarniach i w bibliotekach, także mobilnych. Zależy nam przede wszystkim na projektach animujących te miejsca, rozwijających kompetencje ich kadry, aktywizujących społeczność użytkowników. Program ma pomóc pokazać przystępność i kulturotwórcze ambicje miejsc, w których dostępne są książki, a w efekcie atrakcyjność czytania jako angażującego formatu korzystania z kultury. Działania powinny być projektowane pod kątem potrzeb miejscowych czytelników, adekwatne do oferowanego księgozbioru, aspiracyjne, skutecznie promowane. Preferowane będą projekty skoncentrowane na książkach i budujące relacje z lokalnymi społecznościami. W roku 2026 budżet programu wynosił 5 000 000 zł, przyznano 221 dofinansowań.

Program Promocja Czytelnictwa służy dofinansowaniu projektów inspirujących do czytania. Jego celem nadrzędnym jest zaproszenie do rozmowy o książkach. Najważniejsi są czytelnicy, ich potrzeby, aspiracje i zainteresowania. Współfinansowane są wydarzenia, które pomagają czytać aktywnie, dostrzegać istotne zjawiska literackie, dzielić się doświadczeniami czytelniczymi. Szukamy inicjatyw o wysokiej jakości programowej, których ambicją jest pokonywanie barier, przeciwdziałanie cenzurze, pomijaniu i wykluczeniu. Zależy nam szczególnie na projektach włączających, otwartych na dialog (w tym na dialog międzyjęzykowy i międzypokoleniowy), poszukujących; ale równocześnie na profesjonalizacji procesu przygotowania i realizacji wydarzeń, na projektach, które stawiają na rozwój osobisty, wspierają pracę zespołową, dbają o wynagradzanie współpracowników, dostosowane do ich kompetencji i zaangażowania. Program jest skoncentrowany na polskiej i zagranicznej literaturze współczesnej, ale poszczególne projekty czy elementy tych projektów mogą służyć inspirowaniu dyskusji o książkach, które powstały w przeszłości. Program wspiera osoby i postawy twórcze, daje widoczność zawodom literackim: od autorki/autora, poprzez tłumaczy, redaktorów, wydawców, krytyków literackich, korektorów, grafików, rysowników czy ilustratorów. Zależy nam na projektach, które budują trwałe relacje, są gotowe na zobowiązania wieloletnie, otwarte na włączanie czytelników i czytelniczek w proces przygotowania i realizacji wydarzeń. W ramach budżetu na rok 2026, który wyniósł 8 400 000 zł, dofinansowano 41 zadań.

W niedawno zakończonej kolejnej odsłonie przyjętego uchwałą Rady Ministrów Programu Wieloletniego pn. Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa na lata 2021-2025 na poprawę stanu czytelnictwa w Polsce poprzez wzmacnianie roli bibliotek publicznych, szkolnych i pedagogicznych jako lokalnych ośrodków życia społecznego, stanowiących centrum dostępu do kultury i wiedzy, przeznaczony został ponad miliard złotych, w tym 635 mln zł z budżetu państwa. Dzięki tym środkom wybudowano lub zmodernizowano ponad 100 bibliotek publicznych, doposażono biblioteki szkolne, zakupiono ponad 14 milionów nowości wydawniczych do bibliotek, bibliotekarze otrzymali też wsparcie szkoleniowe i mentoringowe. Część z tych środków – blisko 500 mln zł przeznaczone na zakup nowości wydawniczych do bibliotek publicznych – stanowi wsparcie trafiające wprost na rynek książki. Obecnie MKiDN prowadzi zintensyfikowane prace nad przygotowaniem programu kontynuującego tę misję w kolejnych latach.

Zadania wspierające rynek książki realizuje także Instytut Książki, prowadzący programy takie jak Certyfikat dla małych księgarni oraz Inne Tradycje – program wydawniczy.

Certyfikat dla małych księgarni to program własny Instytutu Książki realizowany od 2021 roku. Jego celem jest wsparcie małych księgarni oraz wzmocnienie ich roli jako placówek aktywnie promujących kulturę czytelniczą na poziomie lokalnym. Program ten, realizowany ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego, opiera się na założeniu, że małe, lokalne księgarnie i antykwariaty są czymś więcej niż miejscami sprzedaży książek – to przestrzenie kreatywne, centra dostępu do kultury, które realnie kształtują literackie gusta lokalnych społeczności. Celem programu jest zahamowanie obserwowanego od wielu lat spadku liczby małych księgarni i antykwariatów, pomoc wydawcom i autorom specjalizującym się w tematyce regionalnej oraz

promocja czytelnictwa. Jest to program dwuletni, który nie wymaga wkładu własnego. Budżet programu wynosi 4 000 000 zł w podziale na dwa lata, corocznie wsparciem obejmowanych jest ok. 100 księgarń.

Program wydawniczy Inne Tradycje umożliwia wsparcie wydania książek i czasopism. Jego celem jest upowszechnianie literatury oraz publikacji z zakresu refleksji humanistycznej niedostatecznie obecnych w świadomości czytelniczek i czytelników – poprzez wprowadzanie do obiegu wartościowych pozycji poetyckich, prozatorskich, eseistycznych i naukowych. W ramach programu można pozyskać dofinansowanie honorariów autorskich, zakupu licencji, kosztów projektowania graficznego i przygotowania do druku. Program ma wesprzeć wartościowe publikacje, których wydanie na warunkach *stricte* rynkowych jest utrudnione. Budżet programu w 2026 r. wynosi 3 339 000 zł. W roku ubiegłym w ramach programu dofinansowano 91 publikacji.

Ad 5.

W 2025 r. przeprowadzone zostały szerokie prekonsultacje do kolejnej edycji rządowego programu wieloletniego wspierającego czytelnictwo z udziałem przedstawicieli fundacji związanych z promocją czytelnictwa, stowarzyszeń branżowych, izb gospodarczych związanych z rynkiem książki, a także organizacji samorządowych, bibliotek wojewódzkich i kuratoriów oświaty. Celem prekonsultacji było poznanie opinii podmiotów działających w obszarze rynku książki na temat najlepszych rozwiązań dla rozwoju tego sektora. Raport podsumowujący ten cykl spotkań opublikowany został na stronie internetowej resortu: https://www.gov.pl/web/kultura/raport-z-prekonsultacji-narodowego-programu-rozwoju-czytelnictwa-30.

Działaniem dążącym do zapewnienia stałej możliwości konsultacji i zaangażowania różnorodnych środowisk literatury i rynku książki w prace resortu kultury było też niewątpliwie powołanie w 2025 r. Zespołu ds. pola literackiego – organu pomocniczego Ministra KiDN. Zespół składa się z osób, działających w obszarze rynku książki, reprezentujących różne środowiska i grupy, m.in. księgarzy, wydawców, bibliotekarzy, pisarzy i tłumaczy.

W skład Zespołu wchodzą:

- Agata Diduszko-Zyglewska – przewodnicząca, MKiDN,
- Edyta Wiśniowska – sekretarz, MKiDN,
- Grzegorz Jankowicz – Instytut Książki,
- Magdalena Hajduk-Dębowska – Polska Izba Książki,
- Jacek Dehnel – Unia Literacka,
- Rafał Lisowski – Stowarzyszenie Tłumaczy Literatury,
- Jerzy Woźniakiewicz – Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej w Krakowie,
- Łukasz Zych – Stowarzyszenie Księgarzy Polskich.

Z poważaniem

z up. Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Sekretarz Stanu

Maciej Wróbel
/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/